

ТЕМА 6. Процесуальні механізми системи міжнародної торгівлі

1. Процес вступу до СОТ
2. Механізм врегулювання торгівельних суперечок в рамках СОТ
3. Особливості врегулювання суперечок в СОТ
4. Механізм обзору торговельної політики

6.1. Вступ до СОТ кожна країна здійснює на власних умовах, які визначаються в результаті переговорів між нею та членами СОТ. Цей процес регулюється Статтею XII (Приєднання) Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі. В статті XII не міститься регламенту процедури набуття членства. Таку процедуру фактично було вироблено на основі досвіду вступу нових членів і вона включає наступні основні етапи:

- подання країною чи окремою митною територією заявки про вступ до СОТ;
- створення органами СОТ Робочої групи;
- підготовка та подання країною чи окремою митною територією меморандуму про зовнішньоторговельний режим країни;
- надання заявником відповідей на запитання членів СОТ стосовно меморандуму;
- підготовка заявником проектів розкладів поступок стосовно товарів та послуг - основи для переговорів про доступ на ринки товарів та послуг з членами Робочої групи;
- проведення переговорів щодо умов вступу (зобов'язання заявника з правил торгівлі, доступу на ринки товарів та послуг);
- підготовка та узгодження звіту Робочої групи;
- ухвалення звіту Генеральною Радою;
- ухвалення заявником Протоколу про вступ до СОТ.

6.2. Метою і завданням системи вирішення спорів в рамках СОТ є вирішення спорів країн-членів з іншими членами за допомогою багатосторонніх процедур, а не через односторонні дії. Відповідно, кожне вирішення спорів має починатися з консультацій (або спроби налагодити консультації) між сторонами спору. Вирішення спорів через консультації, звичайно ж дешевше для довгострокових торгових відносин з іншою стороною спору, ніж розгляд справи групою експертів. 16% суперечок вдалося вирішити мирним способом, адже сторони змогли досягти рішення, прийнятного для всіх. У 8% випадків суперечка була вирішена мирним шляхом іншими способами. Однак у всіх інших суперечках для фактичного вирішення спору було необхідно використовувати систему розглядів.

Методи вирішення спорів в рамках СОТ:

- консультації або переговори;
- розгляд третейськими групами і Апеляційним органом;

- арбітраж;
- примирення і посередництво.

Серед інститутів, залучених до вирішення спорів в рамках СОТ, можна виділити політичні інститути, такі як Орган з вирішення спорів, і незалежні, правові інститути, такі як створювані групи експертів і постійний Апеляційний орган.

Хоча СОТ зробила групи експертів першою інстанцією з вирішення спорів в рамках СОТ, а апеляцію передала в повноваження Апеляційного Органу, Орган з вирішення спорів продовжує відігравати активну роль в системі вирішення спорів в рамках СОТ.

Процес вирішення спорів в рамках СОТ складається з чотирьох основних етапів:

- консультації;
- розгляду групою експертів;
- процедури апеляційного розгляду;
- реалізації рішення і правозастосування.

6.3. Як уже було відзначено вище, процес вирішення спору завжди починається з консультацій, або, як мінімум, зі спроби з боку позивача залучити відповідача в консультації для взаємоприйняттого розв'язання спору. Якщо консультації не відбулися, позивач має право передати спір до групи експертів для судового розгляду. В результаті процедур роботи групи експертів надається доповідь групи експертів. Звіт спеціальної групи можна оскаржити в Апеляційному органі. Процедура апеляційного розгляду відображається в доповіді Апеляційного Органу, яка підтверджує, змінює чи скасовує висновки групи експертів. Звіт спеціальної групи, або в разі апеляції, звіт Апеляційного органу та звіт спеціальної групи, затверджуються Органом з вирішення спорів. Після затвердження доповідей, якщо було винесено рішення, що відповідач порушив Правила СОТ, відповідач повинен реалізувати рекомендації та рішення, які прийняті. Цей етап реалізації та забезпечення застосування винесених рекомендацій і рішень є останнім етапом в процесі вирішення спорів.

6.4. Механізм огляду торговельної політики (МОТП)

МОТП передбачає регулярну колективну оцінку і оцінку окремих учасників торгової політики і практики та їх вплив на функціонування багатосторонньої торговельної системи. Мета:

- досягти більш високої прозорості в торговельній політиці і практиці країн-членів СОТ;
- сприяти і таким чином прищеплювати учасникам прихильність до правил, дисциплін і зобов'язань, прийнятих згідно з угодами СОТ.

Згідно МОТП, торгова політика і практика країн-членів є предметом періодичного перегляду. Частота розгляду визначається за часткою кожного члена в світовій торгівлі за останній звітний період. Чотири найбільші економіки, тобто ЄС, США, Японія і Китай, є предметом розгляду кожні два

роки. Наступні 16 розвинутих країн розглядаються кожні 4 роки. Інші члени розглядаються кожні 6 років, з огляду на те, що для членів з малорозвинутих країн може бути визначений більш тривалий термін.

Огляд торгової політики виконується Органом з огляду торгівельної політики на основі двох доповідей: одна доповідь складається членом по розгляду, в якому країна-член описує свою торгівельну політику і практику; і друга доповідь складається секретаріатом СОТ на основі інформації, доступної їм і наданої учасником для розгляду. Ці доповіді разом із зауваженнями голови Органу з огляду торгівельної політики і протоколами зборів коротко публікуються після розгляду і стають цінним джерелом інформації для учасників торговельної політики СОТ (вони доступні на веб-сайті СОТ).

Огляд торговельної політики країн-членів дає можливість визначити потреби цих країн в рамках технічної та іншої допомоги

ТЕМА 7. Процес вступу України у СОТ

1. Хронологія процесу вступу України в СОТ

2. Інституційне забезпечення процесу вступу України до СОТ

7.1. Процес приєднання України до системи ГАТТ / СОТ розпочався 17 грудня 1993 року, коли було прийнято рішення про створення Робочої групи (РГ) з розгляду заявки України про приєднання до ГАТТ / СОТ. Наступним кроком, відповідно до процедури приєднання, стало подання на розгляд Робочої групи 28 червня 1994 р. Меморандуму про зовнішньоторговельний режим України. Після ознайомлення членів РГ з Меморандумом та завершення етапу запитань і відповідей почалися переговори про вступ в багатосторонньому форматі. З того часу минуло 17 офіційних засідань РГ (останнє - в червні 2006 року), а з 1997 року почався процес двосторонніх переговорів з країнами-членами РГ. Процес приєднання України до СОТ тривав 15 років (з 1993 по 2008 рік) і передбачав:

- узгодження з країнами-членами Робочої групи графіків зниження імпортного мита та режиму доступу до ринку послуг;
- завершення багатосторонніх переговорів з країнами-членами Робочої групи та узгодження проекту Звіту Робочої групи;
- гармонізацію законодавства з нормами та вимогами СОТ.

Протокол про приєднання України до Марракеської угоди про створення Світової організації торгівлі був підписаний в Женеві 5 лютого 2008 р., 16 травня 2008 р. Україна стала повноправним членом СОТ. Парламент України ратифікував протокол про вступ до СОТ 10 квітня 2008 р. Президент України Віктор Ющенко підписав закон ратифікації протоколу про вступ до СОТ 16 квітня 2008 р.

7.2. Процес вступу до СОТ є дуже складним і кропітким. Він передбачає чіткість і координованість роботи окремих міністерств, відомств, уряду в цілому, а також підтримку процесу з боку парламенту (щодо